

אוק היוורדים - כתיבה ממשלת על פי טקסטים אחדים - עמוד 142

הנשיאות בעמודים 144 ו-147 הן הכנה לכתיבה הממשלת. התשובות מופיעות בתוך הסקירה התוארנית.

כאן מוצגות התשובות רק לשאלות לאחר טקסט ז.

בהמשך מופיעים ברצף כל שלבי העבודה על הכתיבה הממשלת.

טקסט ג - אל תאפשרו לי להצביע - עמ' 145

1. א. מהי טענתו המרכזית של כותב המאמר?
ב. היכן מופיעה טענתו העיקרית של הכותב?
2. מהם הנימוקים שהכותב מביא להצדקת טענתו? נסחו אותם במשפט מכליל (ללא דוגמאות).
3. מהי מטרתה של פסקת הסיום?

תשובות

1. א. טענתו המרכזית של הכותב היא שלישראלים החיים בחו"ל אין זכות להצביע בבחירות בישראל ולהשפיע על החקיקה בארץ.
ב. טענתו העיקרית מופיעה בכותרת המאמר ובפסקה ד.
2. תשובה אפשרית:
הכותב אינו מנהל את חייו בישראל, ואין לו חלק בהתמודדות עם החיים בישראל. אם יצביע בבחירות לכנסת, לא ייאלץ לחיות עם בחירתו.
הערה:
בשאלה זו יש דרישה לנסח את התשובה במשפט מכליל. אין להביא דוגמאות ספציפיות מתוך המאמר כגון אי תשלום מיסים בארץ, חוסר תרומה לכלכלה הישראלית ועוד.
3. בפסקת הסיום הכותב חוזר על טענתו המרכזית לשם חיזוק דבריו ולשכנוע הקורא (יש לאפשר הצבעה בבחירות רק לאזרחי ישראל המתגוררים בה).

במטלת הכתיבה הממזגת בנושא זה -

- יש להקפיד לשלב בין הדעות השונות.
- יש לבחון נקודות עניין משותפות לכל המקורות, היבטים שונים של הנושא או היבטים שונים לחלוטין.
- יש להציג את השאלות העולות במאמרים של פרלה ואביטל ולשלבם בסקירה במקביל לטענות הכותבים האחרים.

(ראו הרחבה בספר "בשבילי הטקסט" בעמוד 107)

דרכי ניהול ומחלוקות לביצוע מטלת הכתיבה הממשלתית

כדי להקל עליכם את מלאכת הכתיבה מוצגים באתר תחת לשוניית "חוברות תרגול" כל הטקסטים המופיעים בספר בנושא "כתיבה ממוזגת" בקובצי PDF.

- בשעת העבודה אין צורך להעתיק מתוך המאמרים את המידע הנדרש בכתב יד למחברת או לדף.
- אפשר לסמן בתוך קובצי ה-PDF את המידע המתאים לסקירה באמצעות כלי העבודה של ה-PDF.
- אפשר להוסיף למאמרים הערות.
- לצורך כתיבת הסקירה התיאורטית אפשר להעתיק את המידע הרלוונטי לקובץ וורד, ובו לכתוב ולערוך את הסקירה.

בעמודים הבאים מוצגת הצעה דידקטית מורחבת
לניתוח הטקסטים על פי התבאונים המופיעים בטלנת הסיכום הממש
ולדרך עבודה על הכתיבה הממש.

בסוף היחידה מוצגת הסקירה התוארנית (הספרותית).

אוק הירודים - כתיבה ממשלת על פי טקסטים אחדים - עמוד 142

קראו את הטקסטים שלפניכם ובצעו את משימת הכתיבה המופיעה בסוף היחידה.
מומלץ לקרוא את המשימה לפני קריאת הטקסטים. כך קריאתכם תהיה ממוקדת יותר ותקל עליכם את מלאכת הכתיבה הממוזגת.
בין הטקסטים משולבות תגובות שונות מתוך המרשתת העוסקות בנושא.
הקווים שייכנסו למסלול הכתיבה הממשלת. הספרים מותאמים לספר התבאין: (1) גלד האוק, (2) גלד האוק.

רקע

בשנת 2010 עלתה על סדר יומה של הכנסת הצעת חוק בשם "חוק הירודים", שמטרתו לאפשר גם לאזרחים ישראלים השוהים בחו"ל להצביע בבחירות כמקובל במדינות אחרות. הרעיון העומד בבסיסו של החוק הוא חיזוק הקשר בין האזרחים למדינת ישראל ותרומתם לעוצמתה של המדינה ולזהותה. עד היום לא אושר חוק זה, אך תמיד, רגע לפני הבחירות, חוזר ועולה הדין בנושא מרכזי וחשוב זה.

טקסט א

אזרחי ישראל בחו"ל? הקלפי לא בשבילך! / שלמה פרלה ואמיר אביטל

א הצבעת חוץ היא האפשרות הניתנת לאזרחים, החיים מחוץ למדינת האם שלהם, להצביע בבחירות גם אם הם אינם נמצאים במדינתם באופן פיזי. מדובר בגישה חדשה יחסית. בעבר דמוקרטיה רבות נמנעו מלהעניק זכויות שכאלה. (1) אולם באמצע שנות ה-70 של המאה העשרים, וביתר שאת בשנות ה-80 וה-90, חלה תפנית ביחסן של המדינות לנושא זה. (1) כיום הצבעות חוץ הולכות וקוננות להן אחיזה ביותר ויותר מדינות הן בדמוקרטיה מערביות והן במדינות שמשתריות אינם דמוקרטיים כלל. כדי לספר את האוזן עד שנת 2008 כמאה מדינות בעולם העניקו לאזרחיהן שבחוץ זכות להשתתף בבחירות. גם ההתעניינות המחקרית בנושא גברה בשנים האחרונות, בעיקר על רקע הקמתן של דמוקרטיה חדשות, התמוטטותו של הגוש הקומוניסטי וגלי ההגירה העולמית.

ב במדינת ישראל, בניגוד למדינות רבות בעולם, אזרחים רבים השוהים בחו"ל אינם רשאים להצביע ביום הבחירות. ברור אפוא ש"חוק הירודים" שיאפשר להרחיב את מעגל הזכאים להצבעת חוץ, יצר דיון ציבורי נרחב מתוך תחושת אחריות עמוקה. (1) הצבעת חוץ היא עניין מורכב, ואין להקל בה ראש, במיוחד במדינת ישראל, שלסוגיות הפוליטיות שעל סדר יומה יש חשיבות אסטרטגית-קיומית. דווקא מסיבה זו יש לשקול בכובד ראש לאפשר לאזרחיה לקחת חלק בקבלת ההחלטות. אולם שיקולים פוליטיים מונעים מ-750 אלף ישראלים להצביע בבחירות, מדיניות המרחיקה אותם מהמדינה שבה הם גדלו. בכל ליל בחירות מכריזים קבל עם ועדה, כי גם אם תוצאות הבחירות נראות חד-משמעיות, יש להמתין ל"קולות החיילים והימאים", כאילו שקומץ אנשים אלה הם שמחזיקים בידם את המפתחות לשותפות קואליציונית. אותם מקבלי ההחלטות צריכים לזכור כי יש אזרחים נוספים במקומות רחוקים שצריך לתת גם להם להצביע ולהשמיע את קולם.

ד אם כן, מדוע מה שנכון לארצות הברית, לצרפת ולאוסטרליה, אינו מתאים לישראל?
(1) יש צדק רב בטענה המוכרת, שלפיה אין לאפשר לאנשים שבחרו לעזוב את ארצם, את הזכות הדמוקרטית העליונה לקבוע את השליט במולדת. בפרט נכון הדבר לגבי ישראל, שרק מי שחי את היומיום שלה ותורם שעה שעה מכספו, מזמנו ולעתים אף למעלה מזה, יכול להבין היטב את מגוון השיקולים לקביעת הדרך הפוליטית העדיפה בעיניו והראויה לקול שלו ביום הבחור. עם האחריות של מימוש הציונות הלכה למעשה באה גם הזכות להצביע. בעיני רבים גיוס כספים של כמה מפלגות ערב בחירות מיהודי ארצות הברית מצטייר כהתערבות ברגל גסה של יהודי התפוצות בפוליטיקה הפנים-ישראלית. בכירי מערכת הביטחון בדימוס הקימו את מטה המאבק שכותרתו "בוחרים רק בישראל" ויצאו בהצהרה: "אנו החתומים מטה, אזרחי מדינת ישראל שהקדשנו את מיטב שנותינו להגנה על מדינת ישראל וביצור ביטחונה, מאמינים כי הזכות לקבוע את ההחלטות במדינה צריכה להישמר בידי אלו החיים בה וקובעים בה את עתידם, ואנו מתנגדים לכל הצעה שמטרתה להעניק זכות חשובה זו למי שבחר לעזוב את מדינת ישראל ולקבוע את עתידו במדינה אחרת."

ה אולם בניגוד לדעה זו יש החושבים, כי זכותם של אזרחי ישראל גם אם הם שוהים בחו"ל, להצביע ולהיות שותפים בעתיד המדינה. על פי הערכות משרד הקליטה, מספר הישראלים החיים בחו"ל עומד על כ-750 אלף, מתוכם 450 אלף בארצות הברית ובקנדה. חלק מאלו שראש הממשלה, יצחק רבין המנוח, הגדיר בבוז "נפולת של נמושות" הם כיום כוח אנושי, חברתי וכלכלי משמעותי בארצות מגוריהם, ובד בבד הם שתורמים לפיתוחה של מדינת ישראל ולשגשוגה ואף משמשים שגרירים על במות ציבוריות בינלאומיות. לכן זכותם של ישראלים אלו לבחור ולקבוע את עתידה של מדינת ישראל.

ו ידוע שדיפלומטים ואנשי צללים אחרים העושים בנכר ביום הבחירות בשליחות רשמית, יכולים להצביע בנציגויות. האם דינו של איש עסקים, החייב לעשות לביתו ולעסק שלו בחו"ל בעת הבחירות, שונה? (1) ומה לגבי סטודנטים ומטיילים צעירים אחרי צבא בהודו או בדרום אמריקה, שבוודאי אינם יכולים להרשות לעצמם לשלם את העלויות הגבוהות של חזרה לארץ כדי להצביע? (1) מדענים, אנשי היי-טק ואנשי אקדמיה במוסדות זרים, העושים כבוד למדינה ותורמים לכלכלתה בהיותם בנכר, האם גם הם אינם זכאים לקבוע את עתיד ארצם כשישובו אליה?

ז מי שגר בחו"ל ומסתכל מרחוק בפרספקטיבה רחבה, ומתחבר לתקשורת הישראלית ולמידע רב כיווני לגבי מה שקורה בארץ, יכול בהחלט להביע דעה מבוססת בקלפי. הוא יכול אולי אפילו למתן בכך את השפעת הצבעות "מצב-הרוח" או לחלופין הצבעה שבאה אחרי פיגועים, הצבעות המושפעות מכאן ועכשיו, ומאופיינות בראייה קצרת טווח.

ח לפני הבחירות המפלגות השונות בוחרות להדגיש את העניין הלאומי. (1) האם אין מידה רבה של צדק מוסרי שמי ששירתו בצבא ובמילואים, ועתה חיים בחו"ל, לא יישאו באחריות על "הנכסים הלאומיים" המעצבים את עתיד העם והאומה? הרי הם חלק מהעם ומושפעים ממצבו. מעבר לכך, אלה המתגוררים בחו"ל גם הם יכולים להיות מושפעים מהחלטות הנוגעות ישירות לגורלם. לכן ייתכן, כי ייעשה בתבונה אם גם הם ישפיעו על החלטות חשובות כמו שינויים בחוק השבות, שינויים בנושאים הנוגעים להוריהם או ילדיהם החיים בארץ - חינוך, בריאות, ביטוח לאומי ואפילו קבורה.

ט התנגדות ממשלות ישראל במשך השנים לאפשר לאזרחיה בחו"ל ליטול חלק בבחירות אינה משרתת את מדיניותה המוצהרת על חיזוק הקשר עם התפוצות. האין שיתופם של השוהים בחו"ל בתהליך הפוליטי יכול לסייע בשמירה על הזיקה לישראל ובעתיד גם לסלול את הדרך חזרה של ילדיהם ארצה לשירות בצה"ל? האם שירות זה לא יכול אולי להוביל אף לעלייתם של בניי אלו לארץ ולשיבתם של ההורים עצמם?

י ישראלים רבים החיים מחוץ למולדת, מחפשים דרכים להגדיר עצמם מחדש מול השאלה שלא נדרשה להם בישראל - "מה עושה אותי ישראלי?". הזכות לבחור יכולה ליצור חיבור משמעותי של הישראלים למדינת ישראל ולחבר אותם חזרה למולדתם. נכון שמדובר ברובד אחד בלבד מתוך מציאות מורכבת של יחסי ישראל עם "יורדיה", אבל אולי אותם מאות אלפים המפוזרים בעולם, אך מחוברים לישראל היום יותר מתמיד בזכות הטכנולוגיה והאינטרנט, יכולים היו לשנות את מפת הפוליטיקה הישראלית ולקבוע מציאות אחרת - מציאות שאולי תגרום לחלק לא מבוטל מהם לשוב הביתה.

יא (1) עובדה אחת אל לנו לשכוח. אלפי צעירים ישראלים החיים בעולם, עוזבים הכול בעת מלחמה וחוזרים לארץ מתוך אחריות, מחויבות ונאמנות ליחידותיהם בחזיתות השונות. כך היה בצוק איתן, וכך היה בכל מלחמות ישראל. הם, הקשורים בנימי נפשם למורשת ולמדינה, האם הם אינם זכאים להצביע?!

אני חי בחו"ל כבר שנים רבות, אך כשילדיי הגיעו לגיל גיוס, הם נסעו לארץ ושירתו את המדינה. במשך שלוש שנים הם היו חיילים בודדים. לא היה להם קל. אבל הם שירתו את המדינה עם המון נתינה. אז לי לא תהיה זכות בחירה?

מעובד מתוך האתר של "המכון הישראלי לדמוקרטיה", "הצבעת חוץ בעולם: הלכה ומעשה", 2013, ומתוך האתר "dutchtown.nl/to-vote-or-not-to-vote", אמיר אביטל, 3 באוקטובר 2014

ד"ר שלמה פרלה - איש חינוך ואקדמיה במערכת החינוך העל-יסודית ובמוסדות להשכלה גבוהה בישראל, בדרום אפריקה ובבריטניה.
אמיר אביטל - מתגורר בארנהם שבהולנד משנת 1999, והוא בעל תואר במנהל עסקים בין-לאומי (IBMS).

1. סכמו את טענתם העיקרית של ד"ר שלמה פרלה ושל אמיר אביטל ביחס לסוגיה העולה במאמר.
2. א. מצאו בטקסט ביטוי פתיחה המשמש כפתיח להצגת טענת הנגד שאותה הכותבים מעלים במטרה להפריכה.
ב. כתבו בלשונכם את טענת הנגד המופיעה לאחר הביטוי שציננתם.

טקסט ב

חוק היורדים או חוק החוזרים? / מיכאל איתן

א הקשר בין אדם למדינתו נקבע בראש ובראשונה על ידי אזרחותו. (1) לאזרח במדינה יש חובות וזכויות, כאשר הזכות הדמוקרטית הבסיסית ביותר היא בחירת מוסדות השלטון. הדמוקרטיה המודרנית מתמודדת עם בעיה קשה של השתתפות הולכת ופוחתת של אזרחים בתהליכי הבחירות, והן עושות מאמצים כדי לאפשר לרוב האזרחים להשתתף בהליך זה. לכן מדינת ישראל מביאה קלפיות לבתי חולים, לאזורים מרוחקים שמשרתים בהם חיילים, לבתי סוהר שחלק מן היושבים בהם אף הורשע בעברות נגד עצם ביטחונה וקיומה של המדינה, הכול בשם הדמוקרטיה ולמטרות לגיטימיות של השלטון.

ב השאלה המרכזית העולה מהוויכוח הלוהט סביב מה שמכונה "חוק היורדים" עוברת דרך שאלת האזרחות והזיקה. אם המדינה רואה באזרחיה, שמרכז חייהם נמצא במקום אחר, כמי שוויתרו על אזרחותם, היא אמורה לשלול מהם את הדרכונים ולמנוע מהם את זכות הבחירה. (1) אבל אם המדינה ממשיכה לראות בהם אזרחים - מצפה מהם למלא את חוקי המדינה המתייחסים אליהם גם בחו"ל, מצפה מהם בשעות חירום או בעתות שלום לתרום לכלכלה, לערכי התרבות ולמדע - (1) ראוי גם שהמדינה תבחר שלא להתנתק מהם, אלא לאפשר להם להיות אזרחים ישראלים גם בחו"ל. ומתוקף היותם אזרחים המדינה מחויבת לאפשר להם להשתתף גם בבחירות.

חוק היורדים לא יהיה חוק החוזרים, אלא חוק היורדים שאין להם שום סיבה לחזור. גם נהנים מאיכות חיים, וגם יכולים להשפיע על חיינו. קראתי, ולא הבנתי. מה יגרום להם לחזור?

ג (1) הצעת החוק שנידונה בסיעת הליכוד מדברת על ישראלים, שיצאו לחו"ל בשש השנים האחרונות בלבד, וזכות ההצבעה תינתן להם בתנאי שביקרו בארץ למשך תקופה מצטברת של 40 יום במהלך התקופה ששהו בחו"ל. בעיניי גם תקופה של עשר שנים היא תקופה נאותה. כמה אנשים כאלה יש, איש אינו יודע במדויק, אך ההערכה היא שמדובר בכ-200 אלף איש. וכמה מהם ינצלו את זכות הבחירה? ביום הבחירות שהוא יום שבתון בארץ, כשהקלפי נמצא ליד הבית, כשעשרות אלפי פעילים משדלים את האזרחים להצביע ואף מסיעים אותם לקלפי, רק כ-66% מצביעים. אז כמה יצביעו בחו"ל כאשר כל הצבעה תהיה כרוכה בנסיעה של עשרות ומאות קילומטרים, רק כדי לעמוד בתור בנציגות הישראלית ולהצביע? ההערכה הרווחת היא כי בין 20% ל-50% ינצלו את זכותם להצביע, כך שסך הכול יתווספו עוד כ-100 אלף מצביעים לבחירות מתוך כשלושה מיליון וחצי מצביעים. הם בוודאי לא יוכלו להטות את הכף.

ד ואז ישאל השואל, אם כך, מדוע זה טוב? כי (1) זהו לא חוק היורדים, אלא חוק החוזרים. (1) המדינה משדרת בחוק זה מסר עוצמתי לאזרחיה שיצאו את גבולותיה ומתגוררים בחו"ל - אתם חלק מאתנו. אתם זכאים להצביע כשם שכל אזרח זכאי לכך. בואו להצביע. בואו להשפיע וקשרו את עצמכם שוב עם מדינת ישראל. המדינה מביטה בעיני בניה ובנותיה ואומרת - לא שכחנו אתכם, לא שכחנו את תרומתכם. גם בחו"ל אתם אזרחי ישראל, ואנו מחכים לשובכם הביתה בקרוב.

מעובד מתוך "האתר של מיכאל איתן", 11 בפברואר 2010

מיכאל איתן הוא פוליטיקאי ואיש ציבור ישראלי.

משימה - נסחו בשניים-שלושה משפטים את טענתו העיקרית של מיכאל איתן.

אל תאפשרו לי להצביע / דורון בן עטר

בשנת 1979 עזבתי את הארץ. לא ידעתי שאני עוזב לצמיתות. נסעתי ללמוד. בשנה שקדמה הייתי שחקן כדורסל בסוף הספסל של מכבי תל אביב והבנתי שכוכב גדול לא אהיה. החלטתי לנצל הצעה למלגה מאוניברסיטה בארצות הברית ולעשות שם את ה-B.A. תכננתי לסיים את התואר ולחזור. לא הכרתי איש באמריקה. המשפחה, החברים וכל מה שהכרתי ואהבתי, נשאר מאחור. "האדם מתכנן ואלוהים צוחק", אומר הפתגם. וכך היה. התאהבתי, התחתנתי, הצלחתי בלימודים וקיבלתי מלגה

לדוקטורט באחת מן האוניברסיטאות החשובות בארה"ב. התכנית הייתה לחזור לארץ אחרי הלימודים. אך לאכזבתי, אף לא אוניברסיטה אחת בארץ לא הציעה לי משרה. הייתי בקשרים עם אוניברסיטאות בארץ, פעמיים הייתי על המזוודות כדי לחזור, אך הדברים לא הסתדרו. בסוף שנות ה-90 ויתרנו. קל להתרגל לסיר הבשר. הוצאתי דרכון אמריקאי, אך לא הפסקתי להיות ישראלי. אני קורא עיתונים ישראליים באדיקות. מאז עזבתי את הארץ, לא הצבעתי בבחירות הישראליות.

בניגוד לרבים מחבריי, אני רואה יתרון להצבעה בחו"ל. לדעתי, אנו חברה צריכים לדאוג שהישראלים שירדו מהארץ ימשיכו לשמור על קשר וירגישו מחויבים למדינה. אסור לנתק אותם. אולי דווקא הקשר הזה יגרום להם לחזור.

(2) אם היוזמה החדשה לאפשר לישראלים הגרים בחו"ל להצביע בבחירות לכנסת תהפוך לחוק, אוכל בפעם הראשונה מאז 1977 להצביע לכנסת. אף על פי שהרעיון קוסם לי, אני לא בטוח שמגיעה לי הזכות להשפיע על החקיקה ועל השלטון בארץ. הישראליות שלי היא וירטואלית. אני משלם מס הכנסה בארה"ב, ולא בישראל. לא שירתי במילואים. לא תרמתי לכלכלה הישראלית. לא התמודדתי עם מציאות חיי היומיום המורכבת בארץ. וכיוון שתוצאות הבחירות בארץ לא ישפיעו על חיי באופן ישיר, אין לי זכות לייצוג פרלמנטרי.

הקשר הרגשי שלי לישראל אינו מכשיר אותי ורבים כמותי לקחת חלק בבחירות. להפך: אנו ציבור שיכול להתעלם מהמציאות הישראלית. בבחירות מכריעים אזרחים מי יהיו נציגיהם לכנסת, ולאחריהן הם נאלצים לחיות עם בחירתם. לעומתם אזרחים וירטואליים אינם נאלצים להתמודד עם התוצאות של בחירתם. חרות כזו נותנת משקל פוליטי לקבוצה שאינה מחויבת לאחריות. חוסר אחריות יש לנו כבר מספיק בארץ. מובן שאני רוצה לקחת חלק בבחירות בישראל. אעשה זאת אם וכאשר אחזור. עד אז אני מציע להמשיך ולהגביל את זכות הבחירה אך ורק לאלה שיישאו בתוצאות בחירתם - אזרחי ישראל המתגוררים בה.

מעובד על פי מאמר במדור "דעות". מועד הפרסום אינו ידוע.

פרופ' דורון בן עטר הוא מחזאי ופרופסור להיסטוריה באוניברסיטת פורדהם בניו יורק.

תנו ליורדים לבחור / משה פייגלין

ישראלים רבים המחזיקים באזרחות אמריקאית, ישראלים שאינם גרים בארה"ב ואף לא נולדו שם, צבאו על שגרירות ארה"ב והצביעו בבחירות האחרונות לנשיא האמריקאי. ככה זה ברוב המדינות הדמוקרטיות. לאיש באוסטרליה לא אכפת אם אתה מתגורר בישראל או בתורכיה, אם התגייסת לצבא או אפילו אם אי פעם ביקרת באוסטרליה. אם יש לך אזרחות, אתה יכול להצביע.

ישראל ייחודית בכך שהיא מחברת בין זכות הצבעה למקום מגורי אזרחיה. לכאורה, מדובר ברעיון נכון שאמור לחזק את הקשר בין האזרחים הישראליים לארצם. רוצה להיות ישראלי? אז תגור בישראל.

עד כדי כך אנו מקפידים על העיקרון הזה, עד שאפילו אזרח מן השורה המתגורר בישראל ורק במקרה נמצא בטיול או בפגישה עסקית ביום הבחירות, אינו יכול לגשת לנציגות הישראלית הקרובה ולהצביע.

אבל האמת הפוכה.

"אין הציונות והיהדות דבר אחד, אלא שני דברים שונים זה מזה... שני דברים סותרים זה את זה..." , כך כתב חיים הזז בספרו "הדרשה". דורו

של הזז, (1) דור המייסדים, ניסה להפוך את שערי הארץ לשערי העם הישראלי החדש, לכן יהודי אינו יכול להיות ישראלי אם אינו מתגורר בישראל. הרעיון הציוני המקורי היה להקים כאן עם חדש, עם "ישראלי" במקום העם היהודי הגלותי. ברור כי מתן אזרחות ישראלית לכל יהודי (החפץ בכך) מחבר בין היהדות ללאום הישראלי. אבל האבות המייסדים של מדינת ישראל רצו לנתק בין השניים, להשאיר את היהדות כדת בלבד, ולהקים כאן, בארץ ישראל, עם חדש.

(1) בניגוד לדור המייסדים טוען אהרון ברק, מי ששימש כנשיא בית המשפט העליון, "אינני רואה בישראל מדינה יהודית. אני רואה בה את מדינת כל אזרחיה". "מדינת כל אזרחיה" לא תתממש אם מדינת ישראל תהיה מדינתם רק של אלו המתגוררים בה. הגיע הזמן לתקן את העיוות הזה.

מתן זכות הצבעה ליורדים ישוב ויחבר בין שני ערכים חשובים - הארץ והלאום - ויחזק את שניהם.

מעובד מתוך he.manhigut.org/politics, 15 בנובמבר 2009

משה פייגלין הוא חבר כנסת מטעם הליכוד, מייסד תנועת הימין "זו ארצנו" וראש חטיבת מנהיגות יהודית בליכוד.

טקסט ה

לא להצבעת חוץ - אריק כרמון

מדינת ישראל היא הניסוי החשוב ביותר שעשה העם היהודי בעת החדשה לכוון ריבונות פוליטית בארצו. ניסוי זה שראשיתו ומקורותיו הם החזון הציוני, תנועת השחרור של העם היהודי, רחוק מלהגיע אל סיומו. (2) יותר משישה עשורים מתמודדים אזרחי המדינה עם ביסוסה של הדמוקרטיה הישראלית ועם סלילת הדרך לזהותם היהודית. התמודדות זו היא מאמץ מתמשך במעלה מדרון תלול, כשבמקביל על המדינה להתמודד גם עם האיום על קיומה הפיזי. סדר היום הציבורי בישראל עמוס אפוא ביותר

בהשוואה לסדר היום של דמוקרטיות אחרות. (2) עובדות אלו מדגישות את המציאות שהציבור הישראלי חי בה, מציאות שמשום בחינה אין להשוותה לדמוקרטיות מבוססות ו"נורמליות".

(2) כאשר האזרח הישראלי הולך להצביע, הוא בוחר בקלפי לא רק מפלגה, לא רק מדיניות כלכלית, חברתית, ביטחונית או מדינית, אלא בראש ובראשונה את הכיוון שאליו תפנה הדמוקרטיה הישראלית. זכות ההכרעה בקלפי חייבת להישאר אפוא זכותם הבלעדית של מי שחיים בארץ. יש לשלול את האפשרות להעניק הצבעת חוץ למי שבחרו לחיות במקום אחר,

(2) גם אם הם מחזיקים בדרכון ישראלי, משום שהם אינם שותפים לנשיאה באחריות הנגזרת מהחיים במציאות הישראלית הכל כך קשה ומורכבת. במציאות הישראלית הענקת זכות הצבעה למי שאינם נושאים באחריות פעילה, היא בלתי מוסרית. בדברים אלה אין כדי לשלול מתושבי החוץ את הזכות למעורבות ולהבעת דעה פעילה בשיח הישראלי, המעצב את זהותה של המדינה ואת אורחות חייה. נהפוך הוא: עלינו להכיר בעובדה, שיהודים רבים בחרו שלא ליטול חלק פעיל בדרמה המתחוללת בישראל. עם זאת ניתנת להם זכות להשתתף בשיח הישראלי, אך לא בהכרעה, לא בהשפעה, לא בעיצוב פני החברה, פניה של מדינת ישראל, המקום שבו העם היהודי מממש את זכותו להגדרה עצמית. השיטה כיום לפיה נושאי דרכון ישראלי בעלי כתובת בישראל מצביעים בקלפי בישראל, ושליחי המדינה בחו"ל מצביעים בקלפיות בשגרירויות, היא שיטה מספקת. (2) אפשר לשקול להרחיבה באופן מוגבל, למשל לאפשר לסטודנטים שלומדים בחו"ל או למי שמצוי בשנת שבתון להצביע פעם אחת, ואחת בלבד, במהלך השהייה בחו"ל, ישראלים הנמצאים בטיול בזמן הבחירות ועוד מקרים יוצאים מן הכלל, אך בשום אופן לא מעבר לכך.

מעובד מתוך האתר של "המכון הישראלי לדמוקרטיה", 3 ביוני 2009

ד"ר אריק כרמון הוא הנשיא המייסד של המכון הישראלי לדמוקרטיה ועמית בכיר בו.

משימות (דו-שיח טקסטואלי)

1. נסחו בקצרה את טענותיו של ד"ר כרמון ואת הצעתו לשינוי או להרחבה של השיטה הקיימת בהצבעת חוץ.
2. א. את דעתו של מי מהכותבים מחזקים דבריו של ד"ר כרמון?
ב. במה הוא מוסיף על דבריו של הכותב שצינתם?

מטלה מדורגת לכתיבה ממצגת

רגע לפני ש"חוק היורדים" עבר בהצבעה ראשונה בכנסת, התקיים חבר דיון (פְּנֵל) בנושא. בין המוזמנים לשאת דברים נכחו שני חברי כנסת ושלושה אנשי אקדמיה (שעמדתם מופיעה ביחידת לימוד זו). ככתבים בעיתון בית הספר נשלחתם על ידי מועצת התלמידים לסקר את הדיון.

מנחה הדיון הציג את השאלה - מדוע לדעתכם אדם היושב בִּנְכֵר זה שנים רבות צריך לקבוע את עתיד המדינה?

- כתבו בצורה תמציתית את תשובתו של כל אחד מן המשתתפים (למעט בן עטר וכרמון) תוך הסתמכות על הטקסטים.
- כיצד בן עטר וכרמון מפריכים בדבריהם את הטענות שהעלו חבריהם לחבר הדיון? הישענו על מאמריהם שהוצגו ביחידה.
- את תוכן הדברים שכתבתם מזוג לסקירה אחת שאותה תפרסמו בעיתון בית הספר.
- הקפידו לשלב בין הדעות השונות תוך שימוש במילות קישור מתאימות.
- בסקירתכם הקפידו על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בגוף הסקירה ובסופה (ביבליוגרפיה).
- כתבו בהיקף של כ-300 מילים.

הצעה: בכתבתכם היעזרו בשאלות המלוות את היחידה. כמו כן אתם יכולים לסכם את עיקרי הדברים העולים מן הטקסטים באמצעות טבלה, באמצעות סימון התבחינים ומספורם או בדרך המוצגת במשימה זו.

- ערכו דיון בכיתה לאור הכתבה שהתפרסמה בעיתון, ובו השמיעו את קולכם האישי בנושא זה.
- בדיונכם אתם יכולים להיעזר בדעות הנוספות המופיעות בתוך המסגרות המשובצות בתוך היחידה.

הסקירה התיאורטית - אוק היוורדים - 147

האותיות מציינות את קטעי המקור (לפי סדר הצגת הטקסטים בספר) והמספרים את התבאונים: (1) בלד האוק, (2) גלד האוק.

כל כמה שנים, רגע לפני הבחירות, חוזר ועולה לדין "חוק היוורדים" - הצעת חוק העוסקת בנושא חשוב ומרכזי במדינת ישראל - האם לאפשר לאזרחים, החיים מחוץ למדינת האם שלהם, להצביע בבחירות. במדינת ישראל לא אושר חוק זה עד היום, וקיימות דעות שונות ומנוגדות בנושא שחלקן יוצגו בסקירה זו.

(1א) מאמצע שנות ה-70 של המאה העשרים, ובעיקר בשנות ה-80 וה-90 של המאה הקודמת החלו מדינות דמוקרטיות מערביות ואף מדינות שאינן דמוקרטיות להעניק זכות הצבעה לאזרחי המדינה שאינם חיים בה. הצבעת חוץ היא עניין מורכב, ואין להקל בה ראש, במיוחד במדינת ישראל שלסוגיות הפוליטיות שעל סדר יומה יש חשיבות אסטרטגית-קיומית. דווקא מסיבה זו **טוענים פרלה (2013) ואביטל (2014)**, יש לאפשר לאזרחי המדינה לקחת חלק בקבלת ההחלטות גם אם אינם חיים בה.

(2ה) **בניגוד אליהם טוען כרמון (2009)**, כי אין להשוות את מדינת ישראל לדמוקרטיות מבוססות ו"נורמליות". יותר משישה עשורים מתמודדים אזרחי המדינה עם ביסוסה של הדמוקרטיה הישראלית, עם סלילת הדרך לזהותם היהודית ועם ההתמודדות על קיומה הפיזי. האזרח הישראלי אינו בוחר בקלפי רק מפלגה, מדיניות כלכלית, חברתית ביטחונית או מדינית, אלא בראש ובראשונה הוא בוחר את הכיוון שאליו תפנה הדמוקרטיה הישראלית. זכות ההכרעה בקלפי חייבת להישאר אפוא, **לדעתו**, זכותם הבלעדית של מי שחיים בארץ.

(1א) יש צדק רב בטענה המוכרת, אומרים **פרלה (2013) ואביטל (2014)**, שלפיה אין לאפשר לאנשים שבחרו לעזוב את ארצם לקבוע את השליט במולדת. **אולם מנגד** הם מעלים שאלות מהותיות **כנגד גישה זו** - האם יש לשלול את זכות ההצבעה מצעירים המטיילים בחו"ל לאחר שירותם הצבאי? האם אין מידה רבה של צדק מוסרי לאפשר להצביע למי ששירתו בצבא ובמילואים, ועתה חיים בחו"ל? הרי הם חלק מהעם ומושפעים ממצבו. ואין לשכוח, **לטעמם**, את אלפי הצעירים הישראליים החיים בעולם, אך עוזבים הכול בעת מלחמה וחוזרים לארץ מתוך אחריות, מחויבות ונאמנות.

(1ב) **איתן (2010) מחזק את דבריהם של פרלה ואביטל (שם)**, בטענה כי לאזרח במדינה יש חובות וזכויות, והזכות הדמוקרטית הבסיסית ביותר היא בחירת מוסדות השלטון. מאחר שמדינת ישראל מתייחסת לאלו החיים בנֶכַח כאזרחי המדינה, ומצפה מהם למלא את חוקי המדינה ולתרום למדינה, ראוי שהמדינה לא תתנתק מהם, אלא תאפשר להם להיות אזרחים ישראלים גם בחו"ל. ומתוקף היותם אזרחים המדינה מחויבת לאפשר להם להשתתף גם בבחירות.

(1א) **ועוד שואלים באותו עניין פרלה ואביטל (שם)** - האם מדענים, אנשי היי-טק ואנשי אקדמיה במוסדות זרים, העושים כבוד למדינה ותורמים לכלכלתה בהיותם בנֶכַח, האם גם הם אינם זכאים לקבוע את עתיד ארצם כשישובו אליה? **(2ג) לסוגיה זו מתייחס בן עטר באומרו** כי אנשים כמוהו שבחרו לחיות בחו"ל, לא מגיעה להם הזכות להשפיע על החקיקה ועל השלטון בארץ. "הישראליות שלי היא וירטואלית", הוא טוען. מי שאינו משלם מס הכנסה בישראל, אינו משרת במילואים, אינו תורם לכלכלה הישראלית ואינו מתמודד עם המציאות היומיומית המורכבת בארץ, אין לו זכות לייצוג פרלמנטרי. **(2ה) כרמון (2009) מוסיף בעניין זה** כי אלו המחזיקים בדרכון ישראלי, אינם שותפים לנשיאה באחריות הנגזרת מהחיים במציאות הישראלית הקשה והמורכבת. לכן הענקת זכות הצבעה למי שאינם נושאים באחריות פעילה, היא בלתי מוסרית.

(1ד) **פייגלין (2009) מציג פן אחר של הסוגיה**. הרעיון הציוני המקורי של דור המייסדים, הוא **מסביר**, היה להקים עם חדש בארץ ישראל, לכן הם הפרידו בין היהדות לציונות. לכן יהודי אינו יכול להיות ישראלי אם אינו מתגורר בישראל. אולם בניגוד לדור המייסדים טוען אהרון ברק, נשיא בית המשפט העליון לשעבר, כי "אינני רואה בישראל מדינה יהודית. אני רואה בה את מדינת כל אזרחיה" (אצל פייגלין, 2009). **בהסתמך על דברים אלה טוען פייגלין (2009)**, כי יש לתקן את העוול ולאפשר מתן זכות הצבעה ליורדים אשר תשוב ותחבר בין שני ערכים חשובים - הארץ והלאום - ותחזק את שניהם.

(ה2) **כרמון (2009) המתנגד לחוק, מציע** לשקול להרחיב את שיטת ההצבעה באופן מוגבל, כגון מתן אפשרות לסטודנטים שלומדים בחו"ל או למי שמצוי בשנת שבתון להצביע פעם אחת, ואחת בלבד, במהלך שהייה בחו"ל, או לישראלים הנמצאים בטיול בזמן הבחירות ועוד מקרים יוצאים מן הכלל, אך בשום אופן לא מעבר לכך. (ב1) **גם איתן (2010) מדגיש כי** הצעת "חוק היורדים" מעמידה מגבלות - זכות ההצבעה תינתן רק לאלו שיצאו לחו"ל בשש השנים האחרונות בלבד, ובתנאי שביקרו בארץ למשך תקופה מצטברת של 40 יום במהלך התקופה ששהו בחו"ל. הצעה חוק זו משדרת, **לדבריו**, מסר עוצמתי לאזרחי המדינה שיצאו את גבולותיה ומתגוררים בחו"ל - אתם חלק מאֵתנו, אתם יכולים להשפיע ולקשור את עצמכם שוב עם מדינת ישראל. והוא רואה בכך דרך למשוך אותם חזרה ארצה כ"חוזרים" ולא כ"יורדים".

חוק היורדים - סקירה ספרותית – עמ' 147 - ("נקייה" כפי שצריך להגיש)

כל כמה שנים, רגע לפני הבחירות, חוזר ועולה לדיון "חוק היורדים" - הצעת חוק העוסקת בנושא חשוב ומרכזי במדינת ישראל - האם לאפשר לאזרחים, החיים מחוץ למדינת האם שלהם, להצביע בבחירות. במדינת ישראל לא אושר חוק זה עד היום, וקיימות דעות שונות ומנוגדות בנושא שחלקן יוצגו בסקירה זו.

מאמצע שנות ה-70 של המאה העשרים, ובעיקר בשנות ה-80 וה-90 של המאה הקודמת החלו מדינות דמוקרטיות מערביות ואף מדינות שאינן דמוקרטיות להעניק זכות הצבעה לאזרחי המדינה שאינם חיים בה. הצבעת חוץ היא עניין מורכב, ואין להקל בה ראש, במיוחד במדינת ישראל שלסוגיות הפוליטיות שעל סדר יומה יש חשיבות אסטרטגית-קיומית. דווקא מסיבה זו טוענים פרלה (2013) ואביטל (2014), יש לאפשר לאזרחי המדינה לקחת חלק בקבלת ההחלטות גם אם אינם חיים בה. בניגוד אליהם טוען כרמון (2009), כי אין להשוות את מדינת ישראל לדמוקרטיות מבוססות ו"נורמליות". יותר משישה עשורים מתמודדים אזרחי המדינה עם ביסוסה של הדמוקרטיה הישראלית, עם סלילת הדרך לזהותם היהודית ועם ההתמודדות על קיומה הפיזי. האזרח הישראלי אינו בוחר בקלפי רק מפלגה, מדיניות כלכלית, חברתית ביטחונית או מדינית, אלא בראש ובראשונה הוא בוחר את הכיוון שאליו תפנה הדמוקרטיה הישראלית. זכות ההכרעה בקלפי חייבת להישאר אפוא, לדעתו, זכותם הבלעדית של מי שחיים בארץ.

יש צדק רב בטענה המוכרת, אומרים פרלה (2013) ואביטל (2014), שלפיה אין לאפשר לאנשים שבחרו לעזוב את ארצם לקבוע את השליט במולדת. אולם מנגד הם מעלים שאלות מהותיות כנגד גישה זו - האם יש לשלול את זכות ההצבעה מצעירים המטיילים בחו"ל לאחר שירותם הצבאי? האם אין מידה רבה של צדק מוסרי לאפשר להצביע למי ששירתו בצבא ובמילואים, ועתה חיים בחו"ל? הרי הם חלק מהעם ומושפעים ממצבו. ואין לשכוח, לטעמם, את אלפי הצעירים הישראלים החיים בעולם, אך עוזבים הכול בעת מלחמה וחוזרים לארץ מתוך אחריות, מחויבות ונאמנות.

איתן (2010) מחזק את דבריהם של פרלה ואביטל (שם), בטענה כי לאזרח במדינה יש חובות וזכויות, והזכות הדמוקרטית הבסיסית ביותר היא בחירת מוסדות השלטון. מאחר שמדינת ישראל מתייחסת לאלו החיים בנֶכר כאזרחי המדינה, ומצפה מהם למלא את חוקי המדינה ולתרום למדינה, ראוי שהמדינה לא תתנתק מהם, אלא תאפשר להם להיות אזרחים ישראלים גם בחו"ל. ומתוקף היותם אזרחים המדינה מחויבת לאפשר להם להשתתף גם בבחירות.

ועוד שואלים באותו עניין פרלה ואביטל (שם) - האם מדענים, אנשי היי-טק ואנשי אקדמיה במוסדות זרים, העושים כבוד למדינה ותורמים לכלכלתה בהיותם בנֶכר, האם גם הם אינם זכאים לקבוע את עתיד ארצם כשישובו אליה? לסוגיה זו מתייחס בן עטר באומרו כי אנשים כמוהו שבחרו לחיות בחו"ל, לא מגיעה להם הזכות להשפיע על החקיקה ועל השלטון בארץ. "הישראליות שלי היא וירטואלית", הוא טוען. מי שאינו משלם מס הכנסה בישראל, אינו משרת במילואים, אינו תורם לכלכלה הישראלית ואינו מתמודד עם המציאות היומיומית המורכבת בארץ, אין לו זכות לייצוג פרלמנטרי. כרמון (2009) מוסיף בעניין זה כי אלו המחזיקים בדרכון ישראלי, אינם שותפים לנשיאה באחריות הנגזרת מהחיים במציאות הישראלית הקשה והמורכבת. לכן הענקת זכות הצבעה למי שאינם נושאים באחריות פעילה, היא בלתי מוסרית.

פייגלין (2009) מציג פן אחר של הסוגיה. הרעיון הציוני המקורי של דור המייסדים, הוא מסביר, היה להקים עם חדש בארץ ישראל, לכן הם הפרידו בין היהדות לציונות. לכן יהודי אינו יכול להיות ישראלי אם אינו מתגורר בישראל. אולם בניגוד לדור המייסדים טוען אהרון ברק, נשיא בית המשפט העליון לשעבר, כי "אינני רואה בישראל מדינה יהודית. אני רואה בה את מדינת כל אזרחיה" (אצל פייגלין, 2009). בהסתמך על דברים אלה טוען פייגלין (2009), כי יש לתקן את העוול ולאפשר מתן זכות הצבעה ליורדים אשר תשוב ותחבר בין שני ערכים חשובים - הארץ והלאום - ותחזק את שניהם.

כרמון (2009) המתנגד לחוק, מציע לשקול להרחיב את שיטת ההצבעה באופן מוגבל, כגון מתן אפשרות לסטודנטים שלומדים בחו"ל או למי שמצוי בשנת שבתון להצביע פעם אחת, ואחת בלבד, במהלך השהייה בחו"ל, או לישראלים הנמצאים בטיול בזמן הבחירות ועוד מקרים יוצאים מן הכלל, אך בשום אופן לא מעבר לכך. גם איתן (2010) מדגיש כי הצעת "חוק היורדים" מעמידה מגבלות - זכות ההצבעה תינתן רק לאלו שיצאו לחו"ל בשש השנים האחרונות בלבד, ובתנאי שביקרו בארץ למשך תקופה מצטברת של 40 יום במהלך התקופה ששהו בחו"ל. הצעה חוק זו משדרת, לדבריו, מסר עוצמתי לאזרחי המדינה שיצאו את גבולותיה ומתגוררים בחו"ל - אתם חלק מאִתנו, אתם יכולים להשפיע ולקשור את עצמכם שוב עם מדינת ישראל. והוא רואה בכך דרך למשוך אותם חזרה ארצה כ"חוזרים" ולא כ"יורדים".

ביבליוגרפיה:

אביטל א' (2014), מתוך האתר: "dutchtown.nl/to-vote-or-not-to-vote"

איתן מ' (2010), "חוק היורדים או חוק החוזרים?" מתוך "האתר של מיכאל איתן".

בן עטר, ד', "אל תאפשרו לי להצביע", מדור "דעות", (מועד הפרסום אינו ידוע)

כרמון, א' (2009), "לא להצבעת חוץ", מתוך האתר של "המכון הישראלי לדמוקרטיה".

פייגלין, מ' (2009), "תנו ליורדים לבחור", מתוך האתר: he.manhigut.org/politic.

פרלה ש' (2013), "אזרח ישראלי בחו"ל? הקלפי לא בשבילך!" "המכון הישראלי לדמוקרטיה", "הצבעת חוץ בעולם: הלכה ומעשה".